

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danske Samlinger

for

Historie, Topographi, Personal- og Literaturhistorie.

Udgivne af

Chr. Bruun,
Bibliothekar ved det store kongelige
Bibliothek.

O. Nielsen,
Dr. phil., Assistent i Ministeriernes
Archiv.

og

A. Petersen,
Fuldmægtig i Finantsministeriet.

Tredie Bind.



Kjøbenhavn 1867—68.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

G. S. Wibes Bogtrykkeri.

Nogle Breve til Suhm.

Meddelte af Chr. Bruun.

Disse Breve findes i det store kongelige Bibliotheks Haandskriftsamling, ny kgl. Saml. 4, Nr. 2125, b.

1.

Høiædle og Velbaarne,
Høistærede Herr *EtatsRaad*.

Jeg har nu paa et Aars Tid og mere været saa aldeles hentagen i verdslige Sysler, Flytning, Byggerie, Stervboes-Forretninger¹⁾, at, hvad ieg ikke før har været efterladen, da har ieg i sidst afvigte Aar været ganske glemsom i Henseende til mine gamle og beste Venner. Jeg har stolet paa deres gode Tanker om mig, og ladet mig være nok, at ieg ved andre kunde spørre noget fra dem, og de fra mig. Men det var alt for vidt at misbruge deres Godhed, om ieg, efter saa lang Forsømmelse, blev endnu længere eller aldeles ude med min Skrivelse. Derfor ieg ved Begyndelsen af dette ny Aar, da ieg igien begynder at komme i Rolighed, indstiller mig allerførst hos Hr. *EtatsRaaden*, som utvilagtigen er en af mine oprigtigste Venner og Velyndere, for at udbede mig, til en Fornyelse af den gamle Brevvexling, fra Hans egen Haand en fuldkomen Underretning om Hans nu værende Tilstand og forehavende lærde Arbeid. Med største Glæde har ieg fornummet,

¹⁾ I Aaret 1760 havde Langebek kjøbt sig en Gaard, som han havde været ivrig beskjæftiget med at indrette til sit Brug, saaledes forskaffede han sig en Bibliothekssal paa fem Fag. Nye dansk Magazin, IV, S. 31—32. «Langebeks Gaard» er den, som nu er betegnet ved Nr. 3 paa Nytorv; det var en Bryggergaard.

at Hr. *EtatsRaaden* er fuldkommen frisk igien efter en farlig Sygdom, og vil af Hiertet ønske, at den gode Gud vil opholde Hannem i dette og flere Aar indtil en høi Alder, som for mange Aarsager, saa især til Ære og Nytte for Fædernelandet. Høsten er stor, Arbeiderne ere vel mange, men faa gode. Ingen saa flittige, og tillige saa gode, som tvende Mænd i Trondhiem. Med hvad Fornøielse, og Underviisning for mig selv, ieg har læst Herrernes efterhaanden nedsendte *piecer*, og med hvad Længsel ieg venter paa de lovede, derom kan ingen bedre vidne end ieg selv, som vel kan skionne lidet om slige Sager, endskiønt ieg selv ikke gjør ret meget derved. Dersom ikke de mange Hus-Fornødenheder og undertiden en vaklende Helbred havde i forrige Aar hindret mig, da havde ieg vel udrettet noget mere ved Studeringer, end ieg har. Hvad der i dette Aar bliver af, vil Tiden lære. Imidlertid mærker ieg alt, at Alderen, som dog er ikkun 51. Aar, begynder at føre flere Skrøbeligheder med. *Magister Dass* har vel berettet, at ieg længe har maattet arbeide paa en historisk Efterretning om *Souverainiteten*. Samme er endnu ikke færdig, saa at, om Hr. *EtatsRaaden* veed derom nogle *anecdotes* at meddele mig, komme de mig endnu vel tilpas, formodeligen har Han i udenlandske Skrifter paaagtet lærde Mænds enten rigtige eller urigtige *reflexioner* over denne vigtige Omvexling. Ellers er ieg i fuld Drift med mine Landkarter over *Dania Medii ævi* at lade stikke, som skal føies til *Wald. II. Jordebog*, hvoraf det første er saa got som færdigt. Jeg ønskede vi havde *EtatsRaaden* her nede hos os, da der ere mange Ting, ieg kunde behøve Hans daglige Hielp og Raadførsel udi. I indlagte Brev, som ieg beder maae leveres, har ieg begiert af *Rector Schönning*, han vilde lade mig vide, hvad han forstaaer ved det Sted *Sciringe-heal* i *Otheri Periplo*, det samme ieg ogsaa vil bede Hr. *Etats Raaden* om. Jeg er falden paa en Tanke derom, som ieg har betroet *Mag. Dass*, indtil ieg faaer høre Herrernes Betænkning, da det vilde fornøie mig, om Deres Mening vilde stemme ind med min. Ligeledes vilde ieg vide, hvad Sted man skulde forstaae ved *Otheri Truso*; thi ieg kan ei vel troe, at det er *Trosa* i Sverige. Endvidere de Stæder hos *Choros*, som nævnes i *Anscharii Vita*, om de skulde have ligget i nuværende *Cur-land*. Men Ulykken er, vi har saa faa gamle og *authentique*

Skrifter om de Lande i *Austurveg*. Fra *Magister Brocman*, som reiste med mig, og som nu ved min *recommendation* er bleven *employeret* ved *Antiquitets Archivum* i Stokholm, har ieg nylig haft Brev, hvori han glæder mig med en ny *decouvert* han har giort, nemlig han har fundet et *fragmentum membran.* af lige Beskaffenhed med K. *Wald.* II. Jordebog, hvori opregnes, hvor mange Plove i hvert Herred, samt Høvdingerne i hvert Sysel, hvorefter følger en Krønike fra 1074. til 1219. og Kongernes Navne til *Eric Christopherson.* Jeg længes meget efter en god Udskrift deraf. I forige Sommer skikkede ieg Roskilde Stifts gamle Jordebog op igien, som ieg havde haft til Laans fra Bibliotheket i Upsala. Min Kone og ieg formelder vor *Respect* til Fru *EtatsRaadinden*, hvornæst, med igientagen Velgangs Tilønskning, ieg har den Ære med uafsladelig Høiagtelse at fremleve

Høiædle og Velbaarne Hr. *EtatsRaads*
 tjenstskyldigste tiener

Khav. d. 3. Jan. 1761¹⁾.

J Langebek.

2.

Høiædle og Velbaarne
 Hr. *EtatzRaad!*

Jeg tager mig den underdanige Frihed at sende Velbaarne Hr. *EtatzRaad* et lidet Skrift, som jeg har vovet at give i Trykken: Intet Under, at jeg udbeder mig Godhed og Bevaagenhed for mit første Arbeide hos en Mand, der besidder en saa grundig og vidtløftig Indsigt. Jeg haaber og vist at naae mit Ønske: Saa vel er mig Hr. *EtatzRaads* ædle Tænkemaade bekient. Jeg burde ellers frygte for at fremlægge for Velbaarne Hr. *EtatzRaad* et Arbeide, hvis Mangler jeg selv kiender.

De vil nu selv, Velbaarne Hr. *EtatzRaad* let see, hvortil jeg i Særdeleshed vilde bruge Det Kiøbenhavnske Selskabs Skrifters niende Deel, som jeg for nogen Tid siden underdanigst udbad mig til Laans. Jeg ventede at en Efterretning

¹⁾ Suhm svarede den 31. Januar, og Langebek skrev ham (efter 16. Februar) et nyt Brev til, som er trykt i *Historisk Tidsskrift*, IV, S. 316–20.

om disse Afhandlinger vilde gjøre mine Breve¹⁾ Ære: Men jeg havde maattet mangle denne Fördeel, om jeg ikke af Professor *Guldberg* var bleven forsikret, at Velbaarne Hr. *Etatz* Raad ikke fortrydelig vilde ansee at jeg tog mig den Frihed at begiære den. Jeg har besørget den tilbageleveret. Jeg takker derfor, samt beder underdanigst, at dette ikke tages mig fortrydelig op, om jeg oftere tager mig samme Frihed.

Et Ord maa jeg kun erindre angaaende mine Breve. Jeg har et Sted²⁾ dristet mig til at gjøre en Anmærkning over noget i en af Velbaarne Hr. *Etatz*Raads Afhandlinger. Mit Skrift er skrevet fornemmelig for at vise, at man kan gjøre frie Erindringer imod lærde Mænd og deres Skrifter, uden at man bør glemme enten Dem, eller sig selv: Hvad Under derfor, om jeg endog fornøiedes her over at kunne faae Leilighed til at gjøre en Anmærkning imod en af vore største Mænd, for at vise, at man tillige kan iagttage den tilbørlige Høiagtelse. Jeg er derfor forsikret, at Velbaarne Hr. *Etatz*Raad ikke tager dette ilde op. Jeg havde vist ikke gjort en Anmærkning af saa ringe Betydenhed, om dette ikke havde været Hensigten.

Jeg anbefaler mig og mit Skrift i Velbaarne Hr. *Etatz*-Raads Bevaagenhed, og har den Ære at være med besynderlig Høiagtelse

Høiædle og Velbaarne

Hr. *Etatz*Raad!

deres

Underdanige og Ydmygste

Tiener

Benjamin Georg Sporon.

Kjøbenhavn
d. 16. April
1768.

¹⁾ 3: de anonyme Breve: »I Anledning af Nye udkomne Skrifter i September — December 1767. Kjøbenhavn.« Tolvte — fjortende Brev indeholde en Anmeldelse af Afhandlingerne i den niende Tome af det kjøbenhavnske Selskabs Skrifter.

²⁾ Auf. Sted, S. 168 — 69 i Anledning af Suhms Afhandling: den danske og norske Handels Historie i det ellefte Seculo »Forfatteren anmærker, at det, som hos enkelte Personer er Overdaad, ikke er det i Hensigt til et heelt Folk, et heelt Land, og at man altsaa bør bruge Forsigtighed i at give Forbud mod Overdaadighed. Sandt nok: Torde jeg alene imod en saa ypperlig Mand offentlig erindre noget, vilde det blive dette, at Handel, Konster og Videnskaber, eller rettere sagt, den deraf flydende

3.

Høiædle og Velbaarne
 Hr. *Conference*-Raad
 Høistærede Ven og Velynder.

Med *Conf. Mollmann* har jeg faaet Hans seeneste meget ærede Brev af 15 *Dec.* tillige med 250 Rdr. og med samme har jeg nu den Ære at skrive, med min ydmygste og ærbødige Tak, saavel for det eene som det andet, samt at fremsende mig Anviisning paa *Rect. Kleist* paa bem. 250 Rdrs. Betaling i Kbhvn. Med samme Leilighed sender jeg nu ogsaa Resten af høistærede Velynderes Afhandling om de Nordiske Guder og Guds-Dørkelse, med nogle faae og ringe Anmærkninger, hvis Ubetydenhed jeg selv indseer, men, som jeg dog ei har villet holde tilbage, for saa vidt mueligt har været at opfylde hvad af mig er forlangt.

Det er besynderligt med de H^{rr} tyske Skribenter. Hvad een og anden, der har skaffet sig nogen Slags Anseelse, bringer for, det bruge de siden alle efter. Gatterer og Schløzer, begge store Vindmagere, især den sidste, ere faldne paa, at Othin ei har været til, fordi de ei tilgavns have lært at kiende ham, og at tvile om vore gamle Sagaers Rigtighed, i hvilke de ere lige-saa ukyndige; og derfor begynde nu alle Tydske at give Gienlyd af deres Raaben. Paa hvilket Sted i Allg. Deut. Biblioth. handles om de Islandske Sager, om Snorre etc.? Vi have her ude hverken den eller andre Tydske Journaler, og i Almindelighed intet af det Slags, uden *Biblioth. des Sciences* og Alton. Mercur, som Akademiet holder. Jeg har adskillige Gange foreslaaet mine Kolleger, at vi skulde holde hver sin Journal, som kunde circulere omkring til de andre, og hver blive Eier af sin: men man har ei kundet blive cenig derom. Naar noget derfor af saadanne Ting, som forommeldte i Allg. Deut. Bibl. skulde forekomme i fremmede Journaler, skeede mig en Tieneste med Notice derom.

Jeg havde gjerne ønsket at kunne gjøre en Tur ind til

artige Levemaade, neppe bør kaldes Overdaadighed, men henhøre snarere til vort Livs Bequemmeligheder: Og disse kunne til Overdaad misbruges. Dette sidste bør Lovgiveren hemme etc. etc.*

Khvn., for at fornøie mig med høistærede Velyndere og andre Venners Samtale, som jeg seeneste Gang nød saa lidet godt af: men saa længe *Møllmanns* Folk vare her, kunde det ei skee, og nu forestaaer nyt Arbeide ved Kongens Geburts-Dag, saa jeg maae oppebie en anden Leilighed.

Nogle og tyve Ark ere trykte af min Norske Histories 1ste Deel, som vel bliver omtrent 3 Alphab. stærk; men Trykningen har nu i en Maanedes Tid næsten standset, saa vel formedelst Jule-Festens Svir, som vor Bogtrykkers occupationer med andre Ting, deriblandt især med de *Philopatreaske* af hvilke jeg fornemmer at de Khvnske Presser ogsaa sveede gevaltig. Jeg var ei vel tilfreds dermed, at det Snavs skulde begynde her at trykkes; men maaskee deraf kan dog med Tiiden udkomme noget godt. Naar Leilighed gives, vil jeg udbeede os nogle af de khvnske. Nyheder, saavel *in politicis* som i de lærde Sager. Hvo skal være Forfatter af den berygtede *Philopatrea*¹⁾? hvo for de mod ham udkomne *Repliquer*?

Det gjør mig ondt, at Leiligheden ei tillod mig at komme ind til Khvn., mens Prof. *Bring* var der. Dersom han endnu opholder sig der, beder jeg, at høistærede Velynder vil paa mine Vegne formelde ham min Hilsen, og bevidne ham den Høiagtelse, som ieg bær for ham og hans Skrifter. Min Kones og *Rect. Dasses* ydmygste *Respect* og Hilsen maatte ogsaa meldes saavel for høistærede Velyndere selv, som for naadige Frue og den kiære lille Junker, med det oprigtigste Ønske af bestandig Sundhed, Fornøielse og Velgaaende i dette begyndte Aar og mange flere; hvornæst jeg stedse er

høistærede Velynders

Sorøe d. 13de Januar

høist forbundne

A^o 1771.

tiener

P. Schønning.

¹⁾ Jakob Christian Bie var Forfatteren til *Philopatreas* trende Anmærkninger, 1) om de dyre Tider og Handelens Svaghed, 2) om Rettergang, 3) om Geistlighedens Indkomster, skrevne i Kbh. 1770. Rothes Forlag. Bogen var trykt hos Lindgreen i Sorøe. Se N. M. Petersen, Bidrag til den danske Literaturs Historie, V. 1. S. 316. ff.

Den tilsendte latinske Oversættelse af Historien om Aulkofra har jeg saa løselig igiennemgaaet, men strax mærket, at Oversættelsen er ei nøiagtig nok, Latinen kun maadelig, og at paa sine Steder bruges Taalemaader, som slet ikke udtrykke Meningen i Texten f. e. at brænde Kull, oversættes ved: *ligna Carbonibus aptare*, som er noget langt andet. Dersom Hensigten med saadan Oversættelse er, at lade de Ting trykke, maatte Oversættelsen og den latinske Stil være bedre, der maatte ogsaa vælges Ting, som vare af meere Betydenhed, end Historien om Aulkofra, og man maatte tilliige være forvisset om, at Texten, hvorefter Oversættelsen skeer, er saa vidt see kan, rigtig og nøiagtig, som den ei er i de seenest paa Island udgivne Sagar, hvortil man har betient sig af slette Exemplarer. Dersom dette ei iagttages, bliver Arbeidet, som herpaa anvendes, kun halvgiort, og Bekostningerne for en stor Deel spildte.

Mag. Dass lever som sædvanlig, men misfornøiet over den strænge Vinter og Kulde. Den tilsendte Medaille gjorde ham megen Fornøielse, for hvilken han takker og lader hilse paa det flittigste. Jeg søgte efter Magen til den, men var ei saa heldig at finde den.

4.

Gunstigste Velynder!

Ikke Afskye til Arbeide, ikke Lyst til Magelighed, ikke Misfornøielse med mine nærværende Kaar, men Haab om paa et andet Stæd maaskee at blive nyttigere for mig selv og andre, skynder mig til at anmode min uforglemmelige Velgiører om Understøttelse for min Ansøgning om Kiøbenhavns Rektorat. Hovedstaden har altid været det Stæd, hvor min Siæl og mit Legeme har nydt den største Lyksalighed, endog under maadelige Vilkaar. Her i en Afkrog, bortlænget fra Videnskabernes Sæde, udelukt fra Bogsamlinger, forleggen for de nødvendigste Redskaber til min Kundskabs Forøgelse, opofret til et Embede, som udfordrer min hele Tid, ja mine Frihedstimer med for at fremhielppe min Skoleungdom paa Videnskabernes Bane, ilde forsynet med Uderlærere, alt dette og meere til forøger min Lyst til Forflyttelse. Dertil kommer, at alle Adgange til Be-

fordring fra dette uophørlige Skolearbeide ere, saavit jeg veed, i hele Jylland og Fyhn tilsperrede for mig. I Aarhus, Viborg og Aalborg ere Konrektorerne tilkommende Rektorer. Hvad Haab da tilbage for mig, naar Siæls og Legems Kræfter ere tilsadte, om Lindring, for at have nogen Leilighed til at vedligeholde og forøge min Kundskab til Nytte for Skolen, som nok bliver min eeneste Bestemmelse, skjønt jeg ikke kan undertrykke den overvægtige Drift, jeg altid har følet til det akademiske. Maatte mit Ønske kun ikke være for dristigt, saa vist som jeg veed at D. V. ved deres besynderlige Bevaagenhed vil fremhjelpe mig til et Embede, i hvilket jeg troer, at kunde gjøre længere og større Nytte. Hvad D. V. har at befale har Overbringeren *Houmann* en værdig Student fra Horsens lovt at berette mig. Deres Lyksalighed kan aldrig overgaa mine Ønsker. Forsikret om D. Velbaarnheds bestandige Beskyttelse og milde Bevaagenhed kan ingen i Verden være med større Ærefrygt for deres lysende Fortienester og ædle Hierte, end

Deres

Velbaarnheds

Gunstigste Velgiørers

underdanige Tiener

Johan Henrik Tauber.

Horsens d. 17. December
1776.

5.

Høyvelbaarne Herr Kammerherre
allerhøystærede Velynder!

Ved min tilbagekomst fra *Scotland* i Efteraaret fik Jeg først at vide, at Deres Høyvelbaarenhed havde igiennem gaaed en særdeles svær Sygdom: Men og, at samme lykkelig var overstaad. Saa meget det første smærtede mig, saamegen Glæde følede Jeg ved den Efterretning at Fæderne Landet havde, saa at sige, igien erholdet sin første Smycke, Støtte og Ven. Det ønske som enhver retskaffen Dansk bør have, opsente Jeg strax til Himmelen for tilkommende Mængde af Aar, Sundhed og Glæde til et Liv saa dyrebar til den lærde Verden. Jeg ville for længe siden have nedlagt min Lykønskning og Tacknemmelige Følelser til og for Deres Høyvelbaarenhed, og op-

varted Dem ved et Brev med min Ven den unge Herr *Becker*¹⁾. Men da han reisede borte ikke for at tage Veyen strax til *Kiøbenhavn*, men for at opholde sig i Holland for nogle Uger, saa troede Jeg, at Jeg burde endnu bie noget, til Jeg kunde give Dem et mere fuldkommen Beviis paa min Tacknemmelige Erindring af Deres mangfoldige Velgiærninger imod mig. Det Jeg sigter til, er en kort Hïstorie²⁾ af den Nærværende *Literariske Tilstand af Denmark* i hvilken De have saa herlig og virksom Deel. Dette Arbeide, som haver kostet mig længere tid en alle andre Ting, som Jeg hidindtil haver udgivet, er endnu ikke fuldkommet i Pressen. Tryckningen her er utroelig langsom. Da Jeg haver været saa lykkelig at besidde en stor deel af Deres Godhed, og være under Deres særdeles Beskyttelse, saa haaber Jeg De ville *pardonnere* mig den Frihed, at have nævnet Dem paa adskillige Stæder, hvoraf Jeg indslutter et *Specimen*. Resten haaber Jeg at have den ære at nedlegge for Dem saa snart Jeg kommer til *Kiøbenhavn*, om Forsynet lader mig leve. J midlertid tager Jeg mig den Frihed at henlade mig aldeeles til Deres Yndest baade i Henseende til Geheime Archivet og det *Arna Magnæiske Legat*. Den vigtige Andeel som De have alle tider taget i min Velfærd og det Venskab, som De bare til Sal. Justice-Raad *Schønning*, hvis Yndest for mig, var Deres Giærning, tillader mig at haabe fremdeeles for Deres kraftige Indflydelse til mit Bedste.

Endnu meere! tillad mig at udbede Deres *Recommendation* i det Kongelige Videnskabernes Selskab for *Mylord James Caulfeld Earl of Charlemont*, Ridder af *St. Patricks orden*, *President* af det Kongelige Videnskabernes *Academie* i Irland, af hvilke De bedste Velyndere ere en Æresmedlem, og hvis Patent er hos mig: Ligeleedes for Geheime-Raad *William Cunningham*, Medlem af Parlamentet, og Rentemester af Ireland, toe Mænd, som ere det samme imod de Nie Søstre i *Jerne*, hvad den ædle *Suhn* er i *Dannemark*, og som derfor ere værdige af den ære at blive Det Kongelige Selskabs Medlemmer.

¹⁾ G. Becker, senere Hofapotheker og Professor i Chemi.

²⁾ Sketch of the Character of his royal Highnes the Prince of Denmark. To which is added a short view of the present State of Literature and the polite arts in that country. London 1791.

J alt det øvrige anbefaler Jeg mig Deres Godhed og Yndest og forbliver til min Død med den fuldkønneste ærbødighed

Høyvelbaarne Hr. Kammerherre

Min bedste Velynder

Deres

underdanigste

hengivneste

og forbundneste Tiener.

G. Thorkelin.

London
den 31. Jan.
1791.

6.

Høibaarne Herr Kammerherre,

Det er allerede lang Tiid at jeg ønskede at fornyes i Deres Ihukommelse, men fordristede mig ikke at incommodere Dem med en Skrivels, hvis Indhold blot kunde være at udbede mig Deres Protection og Bevaagenhed, hvilke jeg maatte tvivle paa at de vilde accordere mig efter det giorte Skridt at etablere mig uden for mit Fædreland. Men efterat jeg ved min Ven den unge Hr. Baden¹⁾ har erfaret at De endnu har Godhed tilovers for mig, og at De end offentlig har søgt at befordre mit Beste, saa er det blevet en Pligt hos mig at tilkiendegive Dem min Taknæmmelighed, og bede at De i Fremtiden vil værdige mig Deres Yndest. Det maa naturligviis smigre mig, at en Mand, hvis Iver for Videnskabernes Fremgang prises over hele Europa, har vildet interessere sig for mig, og maa opfordre mig til en utrættelig Fliid i mine Studeringers Fortsettelse, uagtet jeg uheldigviis har valgt et Fag, der i Almindelighed lidet skatteres, endog den største Deel ansees som blot Tiidsfordriv. Jeg tør ei paastaae at min Maade at ansee og behandle Antikernes Studium er den rette: det er den langvarigste og møisommeligste, og maaskee tager jeg i Enden feil, medens jeg troer at Oldsagernes Kynde kand og bør tracteres ligesaa alvorlig og systematisk som de andre Videnskaber i vore Tiider tracteres. Antiquarii har hidindtil ikke giort dette, de har nøiet sig med at discourere

¹⁾ Torkel Baden.

over Monumenterne enhver efter sin Smag og sine Hensigter, og snarere betient sig af dem til at vise deres Genie og Belæsenhed, end søgt tydelig at fremstille Monumentet selv og dets individuelle Indhold. Denne er Aarsagen hvorfor vi endnu ikke veed hvad eller hvormeget af Alderdommens Verker er bleven tilovers. Nøiagtige Fortegnelser og Beskrivelser har vi ikke, og Kaaberstikkene er næsten uden Undtagelse urigtige og uefterrettelige. Man maa selv have forliignet Tegningerne med Originalerne for at overbevise sig om at i de berømteste antiqvariske Verker, for Exempel hos Winkelmann, imellem hele Figurer, endog Hovedfigurer er tilføjede, hvoraf i Monumentet selv intet Spor forefindes, andre derimod ligefrem udeladet. Efter at jeg her i Rom med anqvarisk Øiemeed har giennemlæst alle classiske Scribenter, giort copiøse Udtog af dem, og giennemgaaet de beste nyere Skrifter, har jeg siden begyndt nøie at undersøge de Romerske Antike-Samlinger, fortegne hvad der forefindes i dem, ved igientagne Observationer søgt at bestemme hvad der i Monumenterne som de nu sees er gammelt eller nyt, og udførlig at beskrive det gamle i alle de Hensigter i hvilke det kand interessere Meeningernes, Sædernes, Konsternes, med eet Ord Menneskelighedens Historie. Ved den uhyre Mengde af Ting, som i Rom existere, de mangfoldige Steder hvor de findes adspredte, og de ubeqvemme Pladser hvor en stor Deel af dem er henstillede paa, saa man med blotte Øine ei kand naae dem, tager dette Arbeide mig megen Tiid bort, og er tillige forbunden med mange Udgifter, som jeg kun lidt efter lidt kand bestride. Men jeg smigrer mig med den Tanke at Tiid og Møie ei er ilde anvendte, og at dette er det første og nødvendigeste Skridt til at behandle den figurerte Alderdom med samme Nøiagtighed som den skrevne for nærværende Tiid behandles. Et Basrelief i Grunden er det samme som en Hymnus, et Epigramm eller anden Digt: der kommer i det mindste ligesaa meget an paa en Arm af en Figur som paa et Vers af et Poema. Dette har man hidindtil saa lidet reflecteret paa at i Tegningerne alle mindre Partier maa ansees som suspecte. Det er vel ikke eet Menneskes Arbeide at giennemgaae og undersøge alt: men jeg troer paa den Maade, som jeg har begyndt og alerede beskrevet adskillige rige Samlinger,

at kunde udrette meget, og legge Grunden til en fuldstændig og nøiagtig Fortegnelse paa hvad af Alderdommens figurerte Verker har conserveret sig indtil yore Tiider. Jeg agter derved ikke at lade den Egyptiske Antiquitet ud af Øine, der har været min første Occupation i Rom, og altid vil blive mit favorit Studium. Det er just denne som har bragt mig paa de Græske og Romerske Oldsagers Undersøgelse, da jeg fandt det umueligt at giøre Fremgang i hiin uden nøie at kiende disse. Vores Kundskab om Egypten har vi fornemmelig ved Romerne og Grækerne, vi maae altsaa være fortrolig med disse for at forstaae hvad de har sagt om Egypterne, som alle deres Domme og Efterretninger er relative paa deres egne Meeninger og Sæder. Tillige troer jeg fra den anden Side at man ei er i Stand til rigtig at bedømme Grækerne uden at have nøie Kundskab om Egypten: og overalt synes mig det hele Alderdoms Studium saa nøie forbunden og forviklet i hinanden, at man ei kand separere det i Brancher, eller forhverve sig klare Indsigter i een Classe naar man udelukker de andre, og derfor saa vidt mig mueligt er søger jeg at omfavne dem alle, og at oplyse een Deel ved den anden. Disse er omentrent Hoved Ideerne ved min Studerings Maade, som jeg har taget mig den Frihed at forelegge Dem, for at erfare Deres Dom over samme, om De raade mig at fremgaae paa denne Vei, og om De troe at mine Bemøielser fortiene Understøtning. Jeg ønsker at mit Fædreneland maa være overbeviist om min Fliid, og at det maa approbere en Plan, hvis Øiemærke er at indføre System og Klarhed i et Studium, der hidindtil ingen Regler og ingen Bestemthed har. Om jeg vil blive i Stand til at udføre den, beroer paa al for mange Tilfældigheder end at jeg selv turde love mig meget. Min Situation med en talrig Familie er ei den, hvori en Lærd kunde ønske at befinde sig: men jeg maa igien tilstaae at dersom jeg ikke havde fixeret mig i Rom, vilde mine antiqvariske Kundskaber altid have blevet meget indskrænkede, og jeg vilde aldrig have fattet de Ideer, som nu occupere mig. Dog det er Tiid, at jeg giør Ende paa at skrive om mig selv. Jeg har troet at tale med en Mand, der besidder Godhed for mig, og som det ei vilde fortryde at lære mig nærmere at kiende. Af den unge Hr. Baden, som ved sit Ophold i Rom har beviist mig megen Venskab, har De

formodentligen allerede imodtaget et Exemplar af Tanini's Supplement til Banduri, som Autor har foræret mig, og som jeg ei har troet bedre at kunde anvende, end ved at bede Dem at tilstede samme en Plads i Deres Bibliothek, der ved Deres sieldne Liberalitet tillige eies af alle Kiøbenhavns Lærde. Jeg haaber, at De tilgodeholde mig denne Frihed, om saa mere da Bogen venteligen endnu ikke findes hos Boghandlerne i de Nordiske Egne. Jeg ender med at anbefale mig Deres Bevaagenhed, og henlever

Høibaarne Hr. Kammerherre

Deres

Rom

d. 29. October 1791.

forbundenste og hengivenste Tiener
George Zoega.
